

Gülle 4 çıkartma

6 hediye!

TRT

Bayramınız kutlu olsun öğretmenim

Aylık Dergi Yıl:2 Sayı:14
Kasım 2011 Fiyatı: 5 TL

Maket köy

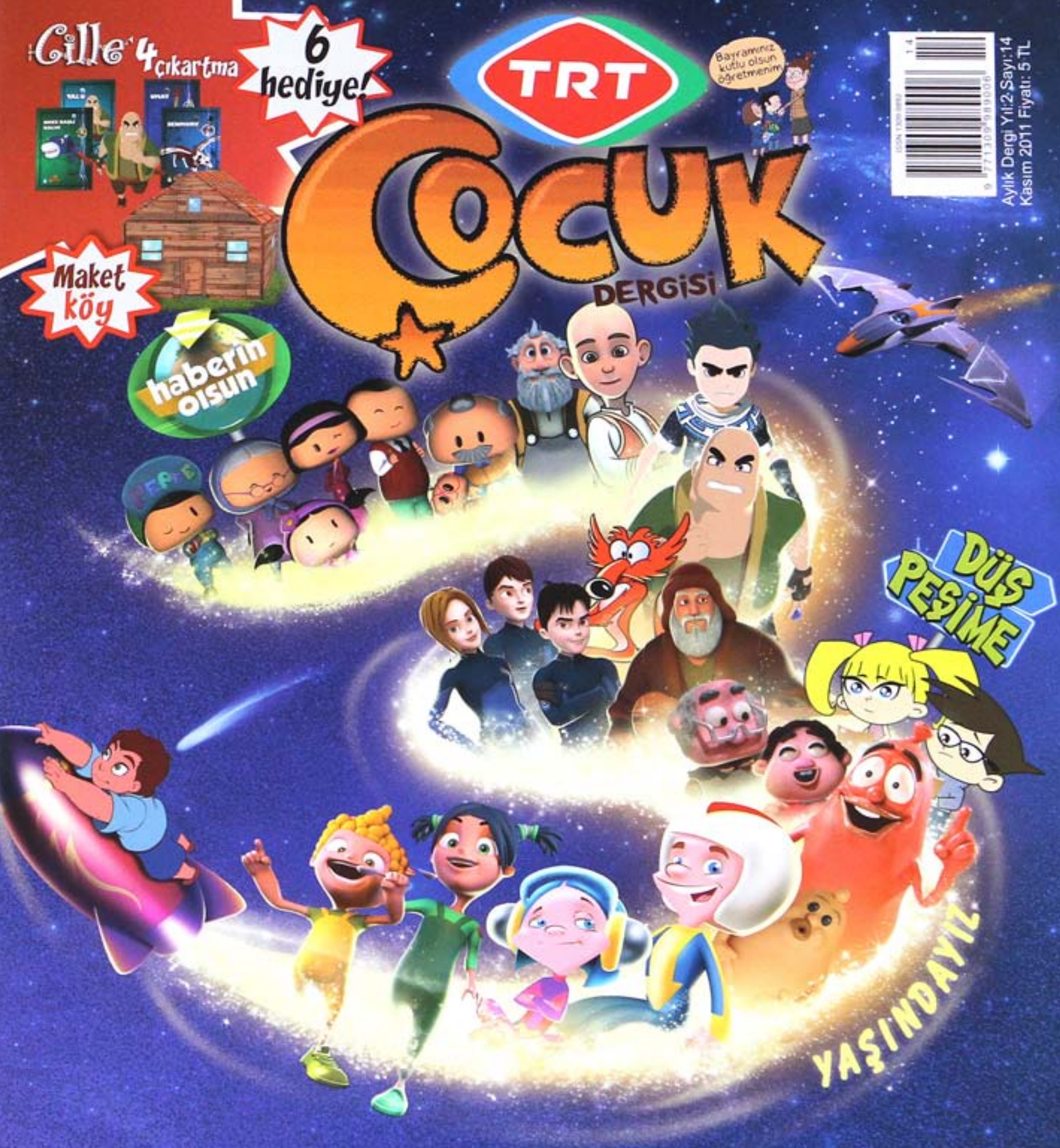
haberin olsun

Çocuk

DERGİSİ

Düşüş
PEŞİME

YAŞINDAYIZ

GÖK GÖZLÜKLERİ

Tuba Betül SUMER

TELESKOPLAR

Uzanıp yıldızları seyretmek insanı başka alemlere götürür. Simsiyah gökyüzünde ışıltı ışıltı parlayan yıldızları çıplak gözle izlemek bile çok güzel olduğuna göre bir teleskopla gözlem yapmak kim bilir ne kadar heyecan vericidir.

Gökyüzünde neler olup bittiğini merak eden insanoğlu bir gün "teleskop" u icat etti.

Gözümüzle bakığımız tarafta da göz merceği bulunur. Bu mercek, objektifin ürettiği görüntüyü büyüteç gibi büyütür.

Teleskopun odak uzaklığı ne kadar fazlaysa büyütme gücü o kadar artar. Kısacası teleskop bir ışık toplayıcısıdır.

YUKARI BAK

Su dolu bir bardaktaki kaşığın kırık gibi görükmesi de ışığın kırılıp yön değiştirmesindedir.

Merceğin görevi ışınları kırarak yani onların yönünü değiştirmektir.

Mercekte geçen ışınların toplandığı yere "odak" denir. Gözümüze gelen ışık miktarını artırır.

BUNLARI BİLİYOR MUSUNUZ?

Teleskop fikrini ilk düşünen kişi **Ebü'l-Hasan**'dır (971-1029). Pek çok İslam alimi gökyüzünü incelemiştir.

İlk teleskobu 1609'da **Galileo** yaptı. Galileo, gökyüzünü teleskopla inceleyen ilk kişidir. Güneş lekeleri, Ay yüzeyinin yapısı, Jüpiter'in uyduları gibi dünyayı sarsan keşifler yapmıştır.

Mercek sözcüğü mercimekten gelir. Eskiden dışa çıkıntılı mercekler, mercimeğe benzediği için bu söz kullanılmıştır.

İlk mercekler 1280'lerde kullanılmış. Uzağı göremeyenler için yapılan merceklerin kullanımı ise 100 yıl kadar önceye dayanır..

Evde mercek, pet şişe, bant gibi basit malzemelerle teleskop yapılabilir. Harçlıklarımızı biriktirerek daha gelişmiş teleskoplar da edinebiliriz.

Yörüngedeki teleskop: Hubble uzay Teleskobu. Çok net gözlemler yapar çünkü; atmosferin görüntüyü bozan etkilerinden daha yüksektedir.

1 DÜNYA ÜZERİNDEKİ ÖNEMLİ TELESKOPLAR

"Kanarya Adaları Büyük Teleskobu" La Palma Adası'ndadır. Dünyanın en büyük teleskobudur. Ayna çapı 10.4 metredir. 2400 metre yüksekliktedir.

Keck I ve Keck II Hawaii'deki ikiz teleskoplardır. Yerden 4123 metre yüksekliktedir. Ayna çapı 10 metredir.

TELESKOP ÇEŞİTLERİ

Mercekleli ve Newton Tipi Aynalı Teleskoplar

Mercek yerine ayna konulursa "aynalı teleskop" olur. Ama bu düz bir ayna değil, kaşık gibi eğri, çukur bir aynadır. Aynalı teleskoplara "Newton tipi" de denir. Çünkü bu tipi Newton amca geliştirmiştir. Hani hep "elma" ile anılan ünlü "fizikçi" bilim adamı...

Tarihin kahramanları, kahramanların tarihi var.

Sevimli Resimli Tarih

Derleyen: Burhan Eren
Çizen: Emirhan PERKER

Ünlü seyyahımız Evliya Çelebi, bildiğiniz gibi, 17'inci yüzyılda, bugün onlarca devletin yer aldığı geniş bir coğrafyayı, tam 50 yıl boyunca gezmiş ve gezdiği yerleri titiz bir dille kaleme alarak bize, 10 ciltlik muhteşem eseri *Seyahatname*'yi bırakmıştır. Eserinde, o döneme ait olaylara ve yaşantıya dair çok ilginç bilgiler ve hikâyeler aktarır Evliya Çelebi. Ünlü seyyahımızın 1664 yılının Haziran ayında Avrupa'ya yaptığı gezide, atalarımızın *Beç* diye adlandırdığı Viyana sokaklarında görüp anlattıkları, buna küçük bir örnek... Şimdi, o geziden küçük bir bölümü aktararak sözü, doğumunun 400'üncü yılını kutladığımız seyyahımıza bırakıyoruz:

"Beç şehrini seyredip dolaşırken hekimler çarşısına uğradım. Burada yüz tane dükkân vardı. Bazı dükkânların önünde, iskemleler üzerine oturmuş, Boşnak külâhlı, beyaz sarıklı ve Tatar giyimli, elleri ve ayakları demir zincirlerle bağlanmış Müslüman esirler vardı. Bu esirlerin kimi esmer renkli Arap, kimi civan gibi genç yiğit, kimileri de ak sakallı yaşlı ihtiyarlardı. Üzgün ve boyunlarını bükmüş bir şekilde oturmuşlar, önlerinde duran tunçtan yapılmış iri kâselerde ilaç yapmak için kebâbe, tarçın, kaküle ve zencefil gibi şeyleri ezip ufalıyorlardı. Öyle dikkatli ve hızlılardı ki sanki başlarında, onlara göz açtırmayan kılıçlı adamlar var sanırdınız. Zavallı yaşlı esirler, güçsüz kuvvetsiz kalıp çevrelerine bakındıkça, onlara acıdım ve cömertliğim tuttu.

Kesemi çıkardım ve bana rehberlik eden Estergonlu Boşnak Ali Zaim'e, 'İhtiyar esirlere birkaç akçe verelim.' dedim. Ali Zaim ise, 'Şimdi olmaz, akşama yakın bir vakit buraya tekrar gelelim de o zaman ver. Çünkü bak, esirlerin sahipleri yanlarında duruyor, verdiği paraları esirlerin ellerinden alırlar.' dedi. Ben de bu düşünceyi makul bulup para kesemi kuşağıma yerleştirdim.

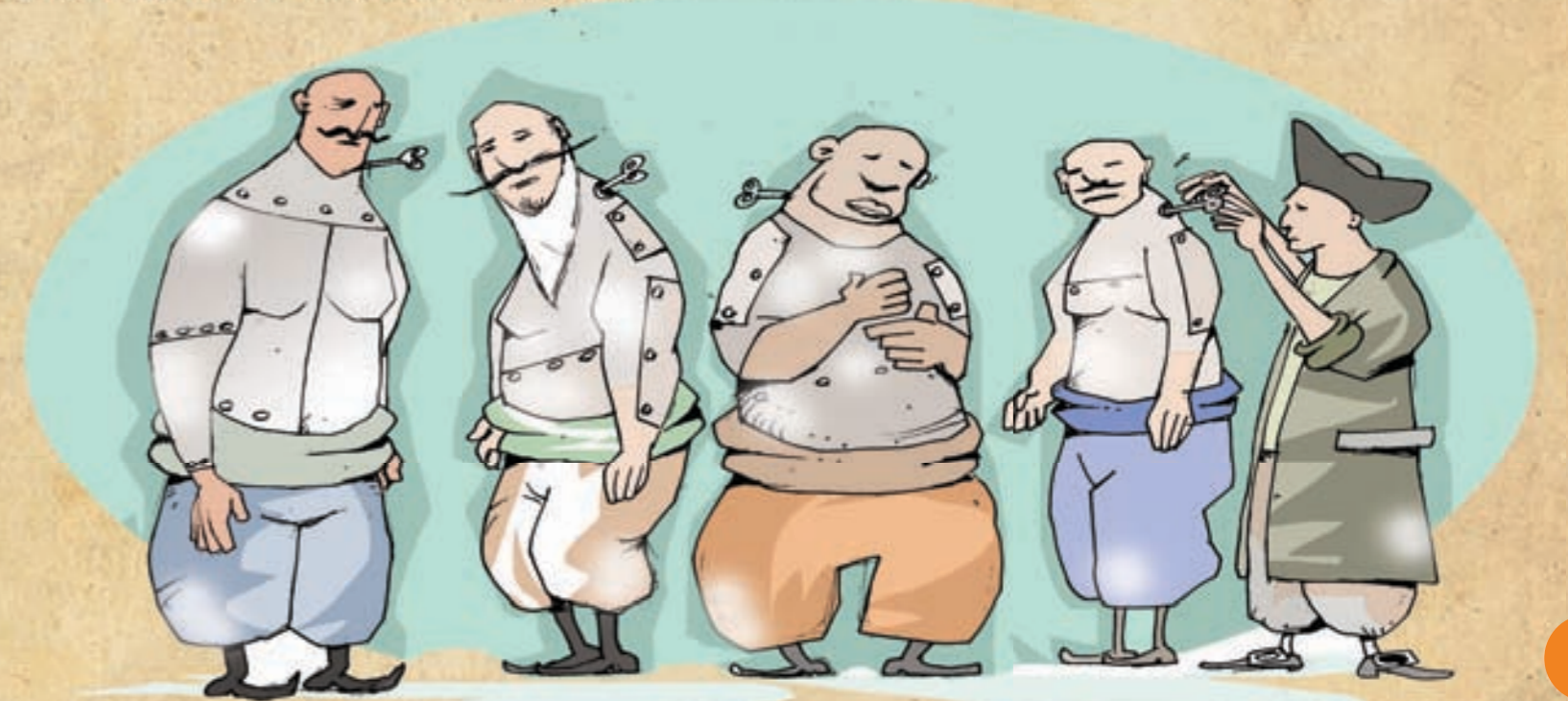
Şehrin görmediğimiz çarşılarını, pazarlarını dolaştıktan ve mimari eserlerini seyrettikten sonra, akşama yakın bir vakitte, bu zavallı Müslüman esirlerin yanına geldik. Dükkânlar kapanmaya başlamıştı. Dükkân sahipleri, esirlerin bellerinden kuşaklarını, başlarından sarıklarını, üstlerinden tüm kıyafetlerini aldı ve her bir esirin koltuk altlarına bir anahtar sokup

çeviriverdi. O anda Müslüman esirlerin elleri, başları,

gözleri ve kaşları oynamaz oldu ve her biri adeta donuverdi. Üzerlerinden tüm kıyafetleri çıkarılınca gördüm ki hepsi de tunçtan, adam şeklinde yapılmış, saat gibi kurulan ve hareket eden şeylermiş.

Ben hayretler içinde olup biteni seyrederken, rehberim ve yoldaşım Boşnak Ali Zaim, kahkahalarla gülererek, 'Evliya Çelebi hadi zavallı esirlere sabah veremediğin şu akçeleri ver de gidelim.' diye takıldı.

Gerçekten de acayip ve garip bir seyirlikti bu."

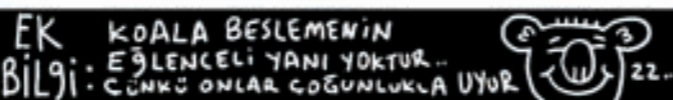

Çilli Tavuk

Deniz Işık ÖZBAY

HORRRRRR
PISSSS
HORRRRRR

Ya böyle olsaydı

Çağrı Cebeci

Ya ağaçların yaprakları kocaman olsaydı. Sonbaharda dökülen yapraklar, başımıza kim bilir ne komiklikler getirirdi?

Yapraktan yaptığım bu kano sayesinde karşı kıyıya bedava geçebileceğim.

Annem yaprak sarması yapmış. Buyur Dürdane teyze..

Annene böyle yemeği ısıtsen kızım. Kapıyı da açmayı unutma.

Yok yok! Bu böyle olmayacak. Tek tek uğraşılıyor bunlarla. Kamyon çağırtaım.

Yihuu! Çok zevklili.

Bak oğlum. Her konuda akıllı olmak lazım. İyi ki yapraklar var.

Ohh! Sıcacuk. İliklerim ısındı.

Aniden arabanın camına şu yaprak düştü. Önümü göremedim.

Ben de geliyorum.

İlim Bilim MERKEZİ

Tuba Betül SÜMER

KOMİK KEMİRGEN MİRKETLER

Ülkemizde yaşayan, adı pek fazla duyulmamış canlılardır mirketler. Diğer adı "kuyruksüren" olan bu canlı, yırtıcı bir tür olmasına karşın bizim hayatımızı kolaylaştırır. Özellikle yılanları ve kemiricileri iyi avladığı için bu zararlı hayvanlarla mücadelede insanlara yardım etmiş olurlar.

Ne bulurlarsa yerler: böcek, kuş, akrep, zehirli yılan, örümcek, yumurta, meyve, küçük kemirgenler ve balıkları mideye indirirler...

Keyiflerine pek düşkündürler. Aralarında aile olanları varsa da genelde tek başlarına yaşarlar. Bu ilginç canlılar sabahları güneşlenirler.

Boyları iki TRT Çocuk Dergisi sayfası kadardır. Neredeyse boyları kadar uzun kuyrukları vardır. Bu yüzden kuyruklarını yerde sürüyerek gezerler. Dolayısıyla gezedikleri yerlerde arkalarından iz bırakırlar.

Yaşam Süresi
Doğada 12, esaret altında 20 yıl.

Ağırlık
2-4 kg

Boy
50-60 cm

Toprak kazabilirler, suya girerler. Yaşamak için çalılık, kayalık ve tabii ki suya yakın yerleri seçerler. Buraları korumak amacıyla kullanırlar. Hızlı yüzerler.

Eski Mısırlılar mirketleri çok severlermiş ve hatta onları mumyalamışlar.

Dünyada en çok Afrika ve Mısır'da yaşarlar. Türkiye'de ise genelde Adana, Urfa, Hatay'da yaşarlar. Sayıları çok azalmıştır. Eğer yok olursa özellikle yılanların ve kemirgenlerin sayısı çoğalır. Bu da tarım ürünümüzün zarar görmesine yol açar. Hatta bu yüzden mirketleri özel olarak dışarıdan getiren ülkeler bile vardır.

Mirket uyanmadan meyvesuyunu içeyim

KARDEŞİME okuyorum

Yazan: Ayşenur ERKİMEN
Çizen: Ayşe İnan ALIÇAN

ONU YEMEM, BUNU YEMEM!

Gümüş renkli yaprakları pırl pırl parlayan, turuncu meyveli iğde ağacından bir ses duyuluyordu.

"Merhaba, merhaba, merhaba..." Uzu, bir çocuğun

leziz iğdeleri toplayıp yemek için ağaca çıktığını düşündü. Başını uzattıp dalların

arasına baktığında, gözlerine

inanamadı. Yemyeşil ama çok yeşil

bir kuş, dalların arasından

neredeyse baş aşağı sarkmış "Merhaba, merhaba,

merhaba" diyordu. "Sen de kimsin?" diye çığlık attı

Uzu. Başının üstü sarı, gerisi yeşil acayip bir kuştu

tepesinde duran. Üstelik insan gibi konuşuyordu.

"Merhaba. Adım Fıstık, kayboldum ben." İnsan

gibi konuşan bir kuş çok komikti. Uzu

kendini tutamayıp güldü. "Merhaba. Ben de

Uzu. Kızma ama sen ne kuşusun?"

demeye kalmadan, bu sefer de Fıstık

gülmeye başladı. "Haaaaakkk, haaakkk.

Alooo, ben papağanım. Papağan Fıstık.

Haaaaakkk." Anlaşılan papağanlar arkadaş canlısı, eğlenceli ve

insan gibi konuşabilen kuşlardı.

"Açım ben, bana fıstık, fındık, çekirdek lazım." diyen papağana garip

garip baktı Uzu. "Yanında o güzelim iğdeler duruyor, yesene. Tam

bu mevsimde yenir." Papağan Fıstık yanibaşında duran

iğdelere iyice yaklaştı, baktı, baktı, baktı.

"Yemeeem. Ben her şeyi yemem. Yemeeem. Ben kıymetli

bir kuşum. Evin bir tanesiyim. Yemeeemmm." diye

çığlıklar attı. Bağırınca karga kadar kötü olmuştu sesi. Bu

yaptığı şımarıklıktı. Uzu, böyle sevimli bir hayvanın, bu

kadar şımarık olmasını anlayamamıştı.

"Ne yiyecek bulursan onu yiyeceksin sevgili Fıstık. Hıh!"

Uzu'nun cevabı papağan Fıstık'ın hiç mi hiç hoşuna gitmemişti. O her zaman fıstık, çekirdek, badem yerdii. Haaa bir de armut ve elma en sevdiği meyvelerdi. Ama şimdi çok açtı. Üstelik şu iğde denen meyveden bir denese, belki de sevecekti. Tam bunları düşünürken Uzu, "Açlıktan hasta olmayı bekleme. Yanındaki o iğdeleri lüplet bence" dedi.

Papağan ilk kez duyduğu bu kelimeye bayılmıştı. Kuzu diline ait bir kelime galiba. "Lüplet, lüplet, lüplet. Haaaaaaakkk. Lüplet!" diye söylendi. Bir tane iğdeyi gagalayıp koparmayı başarmıştı. Başarmıştı ama pek zorlanmıştı papağan. Olup biteni izleyen Uzu, papağanın bu haline üzüldü. Uzu "Öyle onu yemem, bunu yemem yaparsan olacağı bu..." derken koşarak uzaklaştı.

"Merabaaaaa, haaaaaaakkkk, nereye? Lüplet, lüplet

haaaaaaaakkkk" Papağan çaresizlik içinde bakınırken az

sonra Uzu ağızında sarı ve siyah renklerde kocaman

bir çiçekle döndü. Papağanın çok sevdiği bir yiyecek bulup

getirmişti. Uzu papağana, "Çok şanslısın. Sana harika bir yiyecek getirdim." diye

seslendi.

Ama Fıstık tüm huysuzluğu ile devam ediyordu. "Yemeeeeeem! Onu yemem,

bunu yemem. Yemeeeeeemmm." Uzu bunun üzerine başladı gülmeye.

"Anlaşılan sen bu elimdekini tanıyamadın. Bu çiçeğin adı 'günebakan'. Senin bayıldığın bir şey."

Fıstık, "Yemeeem. Onu yemem, bunu yemem. Ben günebakan bilmem." diye

avazı çıktığı kadar bağırıyordu. "Şşşşiiittt, sessiz ol.

Eve döndüğünde sor bakalım. Bu çiçeğin bir ismi

daha var. Üstelik çiçeğin içinden çıkan

yemişe insanlar da bayılır. Sen de!"

deyince...

Papağan çiçeğe doğru eğilip de,

dikkatle bakınca...

"Haaaaaaakkkkkk, aman Allahım.

Haaaaakkkkkkkk. Sen bir tanesin!"

diye şakımaya başlamıştı. Acaba

günebakan çiçeğinin diğer adı neydi?

Üstelik içinden çıkan yiyecek

hangisiydi?

KULE GAM BAZI

Ragıp BULUÇ

Saat Kulelerinin yapılış sebebi, o dönem saat fiyatlarının pahalı olmasından kaynaklanmakta olup, İzmir Saat Kulesi de II. Abdülhamid'in tahta çıkışının 25. yılı için 1901'de Sadrazam Mehmet Said Paşa tarafından Alman Konsolosluk binasını yapan mimara yaptırılmış. 25 metrelik Kulenin saati Alman İmparatoru II. Wilhelm'in hediyesidir. Saat kurulduğu günden bu yana yalnızca bir kere durmuştur. 5.2 şiddetindeki 1974 İzmir Depremi sırasında hasar alan kulenin saat kadranları üzerindeki son kat yıkılmış ve saat depremin oluş saati olan 02:04'te durmuştur. İki yıl içerisinde de kule onarılmış ve saat tekrar çalışır vaziyete getirilmiştir. Kulenin üzerindeki Osmanlı tuğrası ve Osmanlı'ya ait işaretler daha sonra kaldırılmıştır.

Eveet sevgili arkadaşlar..
Kuleleri dolaşmaya başladığımız günden beri,
"cambaz abimiz ne zaman şehrimize gelecek?"
diyen kardeşlerimizin sayısı artınca,
biz de; hazır kanatımızı takmışken,
elimizden geldiğince anadolumuzun
şehirlerini dolaşalım dedik..
derken, bir de baktık ki İZMİR'e gelmişiz..

Mm..Kordon nasıl ama?

Fuar'dan bakınca
Kemeraltı'nı görebiliyorum
da, kemer nerede?!

Karşıyaka'dan
Göztepe'ye gol atan
ilk kişi olarak tarihe geçme
isteğini anıyorum da, attığın
toplar, ya Balçova'ya gidiyor
ya İnciraltı'na evlat!..

Rüzgar var abi biraz,
onu hesaplamam lazım tabi.

İzmir'de oldukça gevrek yedim,
gideyim biraz da İstanbul'da
simit yiyeyim bari.

O taraftan
Çeşme'ye gidersiniz,
Foça bu tarafta!..

Yo yo, biz
Urla'ya, oradan da
Karaburun'a
gidiyoruz..

Biliyor musunuz,
İzmir'in kumrusu
pek meşhurdur.
Ama o ben değilim!)

Haydee, sıcak boyza geel!
Çıtır gevrek!..

İnciraltı'na geldiğimizde
çay semaverlerinden
çıkan buhara dikkat
etmek gerekiyormuş.

Abi şimdi sizin topladığınız
bu midyeler, dolma mı?

Yok, bunlar sadece
midye. Ama senin bu
öğrendiğin galiba
kulaktan dolma!

Sayın yolcularımız, uçagımız
havalandı da, pilotunuz olan ben,
yine de yere konmadan havalara
girmeyelim derim..

Binin bakalım

Kimsiniz, siz bizden ne istiyorsunuz?

Merak etmeyin kim olduğumuzu öğreneceğiz.

Bir süre sonra, üç katlı, büyük, kocaman bahçesi olan müstakil bir eve girer.

İşte efendim, Ömer ve Ayşe bunlar.

Évet, merhaba çocuklar, hoş geldiniz.

Hoş mu geldik! Siz bizimle dalga mı geçiyorsunuz amca? İnsan tanımadığı, bilmediği bir yere zorla getirilirse nasıl hoş gelmiş olabilir ki!

Ooo, bakıyorum pek de bilmişiz.

Ne istiyorsunuz siz bizden?

Sence akıllı kız?

Tabii ya, kitabı istiyorsunuz değil mi?

Bak, demiştim akıllı kız diye. Kitap bizim için çok önemli evlat. O sahaf amcan derhal kitabı bize verelim.

Kitap bize ait. Daha doğrusu amcama. Onu bizden alamazınız.

Ha ha ha. Duydunuz mu? Kitap bunlara aitmiş. Ha ha ha. Bu çocukları hemen götürün ve odalarına yerleştirin.

O sırada Mehmet usta'nın evinde;

Mehmet Usta, yeğenlerin bizimle gel serinle güzel bir alış-veriş yapalım. Sen kitabı bize getir, biz de yeğenlere sana verelim. Ne dersin? Kitabı getireceğin yeri ve zamanı bildiririz.

Eyvahlar olsun. Çocukları kaçırmışlar. Tüh! görüyor musun sen şimdi. Hemen Murat'a da haber vereyim de bakalım bir çaresine.

Mehmet Usta Murat'ı arayıp evine çağırır.

Aa, ne oluyor böyle?

Kitabı ik defa böyle kendi kendine hareket ederken görüyorum.

Çocukları yeri macarayı tecrübe etme zamanı geldi de biz hala kitabı açacak diye mi acaba?

Eğer böyleyse yarık. Çocuklar da burada yok. Ne yapacağız şimdi ustaogm?

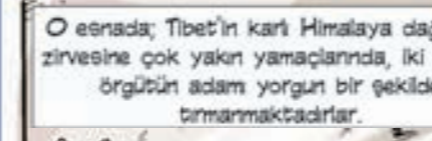
Dur bakalım, beki düşündüğümüz gibi değildir. Açalım şu kitabı kaldığı yerden.

Evet, görüyorum, yazılmış her şey silinmiş.

Aman Allah, o da ne! Murat, bak sen de görüyor musun evladım?

Allahım, bu nasıl bir felaket böyle? Bakarsanız, kitabın tamamının yazılan silinmiş.

O esnada; Tibet'in kuzey Himalaya dağlarının zirvesine çok yakın yamaçlarında, iki gizemli örgütün adam yorgun bir şekilde tımarlanmaktadır.

Off, daha var mı?

Az kaldı. Ama kar fırtınası da şiddetleniyor. Bir an önce liderimizin emrini yerine getirip dörmeliyiz.

Nasıl çıkacağız buradan?

Liderimiz bir helikopter göndereceğini söyledi.

Gelirken niye bir helikopterle gelmedik ki biz?

Bilmen, liderimiz böyle istemiş. Sebepini ben de bilmiyorum.

Neyse, söylediklerini zor duyuyorum zaten, konuşmasam da bulam şu gömülü kutuyu.

Sairler ve Şiirleri

YAHYA KEMAL BEYATLI

Yahya Kemal, o kadar büyük bir ustadır ki, şiirlerini okuduğumuzda kendimizi hem geçmişe, hem bu güne hem de yarına ait hissederiz.

ŞİİRİMİZİN GÖKKUBBESİ

KENDİ GÖK KUBBEMİZ

MEHLİKA SULTANA AŞIK YEDİ GENÇ

SÜLEYMANİYEDE BAYRAM SABAHİ

AZİZ İSTANBUL

MEHLİKA SULTAN

Mehlika Sultan'a aşık yedi genç
Gece şehrin kapısından çıktı.
Mehlika Sultan'a aşık yedi genç
Kara sevdalı birer aşığı.

...
Mehlika'nın kara sevdalıları
Vardılar çıkıncı yok bir kuyuya,
Mehlika'nın kara sevdalıları
Baktılar korkulu gözlerle suya.

Gördüler: "Aynada bir gizli cihan...
Ufku çepçevre ölüm servileri..."
Sandılar doğdu içinden bir an
O, uzun gözlü, uzun saçlı peri.

Bu hazin yolcuların en küçüğü
Bir zaman baktı o viran kuyuya.
Ve neden sonra gümüş bir yüzüğü
Parmagından sıyrıp attı suya.

Su çekilmiş gibi rü'ya oldu!..
Erdiler yolculuğun son demine;
Bir hayal alemi peyda oldu
Göçtüler hep o hayal alemine.

ÇOCUKLUK VE GENÇLİĞİ

1884' te Üsküp'te doğdu. Asıl adı Mehmet Agah'tır. İlk öğrenimini Üsküp'te, ortaöğrenimini İstanbul'da Vefa Lisesinde, üniversiteyi Paris'teki siyasal bilgiler fakültesinde gördü.

HEM ÖĞRETİR HEM ETKİLER

Paris'te dokuz yıl kaldıktan sonra İstanbul'a döndü. Edebiyat ve tarih öğretmenliği yaptı başta Ahmet Hamdi Tanpınar olmak üzere pek çok önemli edebiyatçıyı yetiştirdi. Büyükelçi olarak ülkemizi yurt dışında temsil etti. Gittiği her ülkede varlığıyla kültürümüze karşı hayranlık uyandırdı. Pek çok şiiri bestelendi. 1 Kasım 1958' de vefat etti.

"Artarak gönlümün aydınlığı her saniyede
Bir mehabetli sabah oldu Süleymaniye'de
Kendi gök kubbemiz altında bu bayram saati,
Dokuz asrında bütün halkı, bütün memleketi
Yer yer aksettiriyor mavileşen manzaradan,
Kalkıyor tozlu zaman perdesi her an aradan."

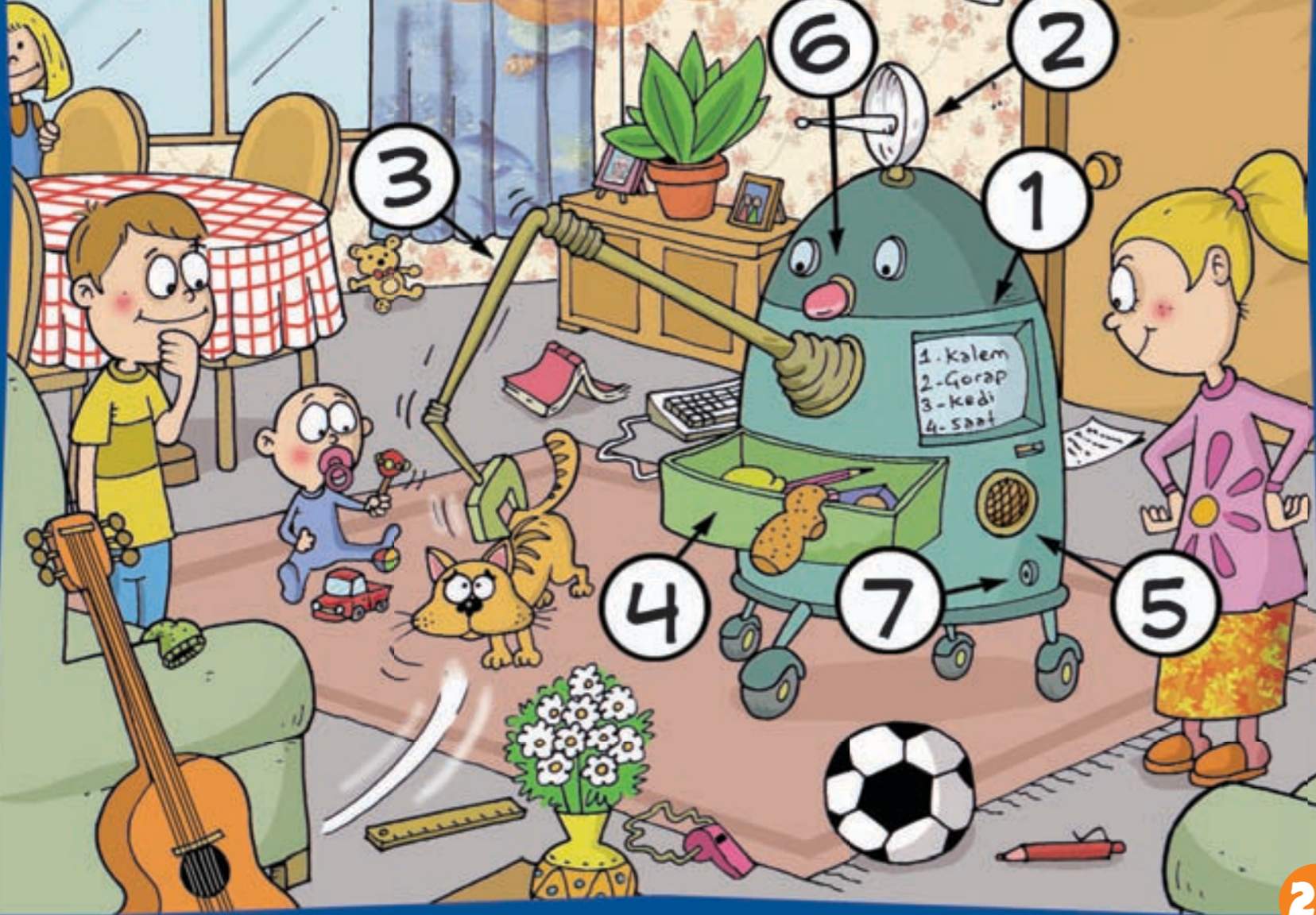
ÇILGIN MUCİT NURİ

Çağın Cebeci

BULURMATİK

Kalabalık çocuklu
aileler için kaybolan
eşyaları bulur.

- 1- Bulunacak eşyaların listesini gösteren ekran
- 2- GPS sistemi ile eşyaların yerini tespit eden alıcı sistemi
- 3- Bulunan eşyaları yakalayıp yerleştiren kol
- 4- Eşyaların biriktirildiği hazne
- 5- Hoparlör ile sizi sesli uyaran sistem
- 6- Akü zayıflayınca ışıklı uyarma fonksiyonu
- 7- Şarj edebilme özelliği (8 saat)

GEÇMİŞ ZAMAN İÇİNDE

İçerik: Selim SENER Çizim: Remzi ERDEM

Edebiyat Anne

SÂMİHA AYVERDİ

Doğumu: 25 Kasım 1905

İstanbul Fatih'te, Fevzi Paşa Caddesi'nde yer alan bu evde bir İstanbul hanımefendisi yaşadı. Birbirinden güzel romanlar yazdı, kültürümüzle, tarihimizle, gönlümüzle ilgili pek çok kıymetli eser üretti. Çeşitli vakıflar ve dernekler kurdu. Çok sayıda öğrenci yetiştirdi. İnsanlar onun engin düşünce ve gönül dünyasından yararlandılar. O örnek bir İstanbul hanımefendisiydi.

Sâmiha Ayverdi Hanımefendi yayımlanmış yüzden fazla kitabını hep kurşun kalemle yazarmış. "O kadar çok ağaç tükettim ki belki bu diktiğim ağaçlar onlara bedel olur." diyerek Fatih'in meşhur bulvarı, Fevzi Paşa Caddesi'ne kendi elleriyle çınar ağaçları dikmiştir. Bu güzel ilçeyi daha da güzelleştirmiştir.

Samiha Hanım kitaplarını yazarken açtığı kurşun kalemle yıllar boyunca biriktirmiş. Bu yontular vefat ettiğininde kendisini yıkayacakları suyun ısınması için yakılan ateşin çırası olmuştur.

Bu değerli bilgileri bize hatırlatar Prof.Dr. Ümit Meriç'e çok teşekkür ederiz.

ÜNSÜZ ADAMIN ÜNLÜ HİKÂYESİ

Yazan: Burhan EREN
Çizen: Derya IŞIK ÖZBAY

Şimdi size hikayesini anlatacağım heykeltıraşı pek tanımazsınız. Pek değil, hiç tanımazsınız. Tanımamanız doğal, çünkü birkaç komşusu dışında, onu kimse tanımıyor. Zira bir tane eseri bile, ne bir müzede ne de bir galeride sergilenmeye değer bulunmadı. Değil yaşadığı şehrin, küçük bir kasabanın, küçük bir meydanını bile bir eseri süslemiyor. **Yani ünlü bir heykeltıraş değil kendisi.** Hatta itiraf edelim, hiç değil. Çaylak bir muhabirin onunla ilgili yaptığı küçük haberi saymazsak bugüne kadar kendisinden ve sanatından hiç söz edilmedi.

İcra ettiği sanat, kendisini üne kavuşturmasa da bizim heykeltıraş, sanatına hiç küsmedi ve onu

hiç bırakmadı. Ağaç, metal, taş ve cam gibi malzemeleri yıllarca kesip biçti, onlara değişik biçimler verdi ve onlardan sayısız eser ortaya çıkardı. **Evet, eserleri**

beş para etmedi, kimsenin ilgisini çekmedi ama o hiç yılmadı. Yılmak ne kelime, sanatına daha

çok sarıldı, atölyesine kapanıp daha çok çalıştı. Dünyaya gelişinin altmışıncı, kendisine ve başkasına hiçbir yararı dokunmamış sanatının kırkıncı yılında heykeltıraş, parlak bir fikir buldu.

O güne kadar yeryüzünde benzeri olmayan bir eser ortaya koyacaktı. İçine girilebilen, içinde gezilebilen, **metrelerce yükseklikte, devasa bir insan heykeli!** Bir müze heykel ya da heykel müze... Heykel, dışarıdan ve uzaktan bakıldığında yüzüne bile bakmak istemeyeceğiniz, itici, suratsız bir insan heykeli olacaktı. Ama kapısından girilip heykelin içi gezildiğinde, aslında içinin hiç de öyle olmadığı, içinde bin bir güzellik taşıdığı anlaşılacaktı. Heykele dışarıdan bakanlar, tiksiniyor yüzünü çevirecek; içine girenler, gördüğü güzel şeylerle büyülenip oradan bir daha çıkmak istemeyecekti. **Eseri, sanat dünyasında ve şehirde büyük ilgi çekecek, heykeltıraş da hak ettiği ama kırk yıldır kavuşamadığı şöhreti böylece yakalayacaktı.** Heykeltıraş bu parlak fikri, şöhrete bir türlü kavuşamamanın verdiği acıyla buldu denebilir. Ama bana kalırsa, bu parlak fikrin ortaya çıkışında, heykeltıraşın kişiliği de etkili oldu.

"Böyle bir adamın hikayesini neden okuyayım?" dersiniz diye hikâyenin başında sizden sakladım; **heykeltıraş, yapmayı düşündüğü eserdeki gibi bir adamdı ne yazık ki.** Suratsız, itici, geçimsiz herifin tekiydi ve sanat çevrelerinden uzak kalmasında, kişiliğinin payı büyüktü. Her zaman asık bir suratla görünür, tanıdığı birkaç komşusuyla bile geçinemez, onları nadir gördüğü zamanlarda da paylardı. Ortaya koyacağı eseriyle, aslında görüldüğü gibi biri olmadığını anlatmaya çalışacaktı belki de, kim bilir... Neyse, biz hikâyeye dönelim. Heykeltıraş eserini ortaya çıkarmak için hemen işe koyuldu.

Günlerce notlar aldı, eskizler çizdi ve bir sabah atölyesinden çıkıp büyük eserinin içine yerleştireceği figürlere model olacak objeleri toplamaya başladı. **Eser büyük, içi de geniş olacağı için bir hafta boyunca gecenin geç saatlerine kadar atölyesine yüzlerce öteberi taşıdı.** Neler yoktu ki aralarında... Bir çift güvercin, saksısında bir sürü çiçek, süslü bir sandık, rengarenk güzel kıyafetler, bembeyaz bir İran kedisi, bir topaç, bir rüzgargülü, çeşit çeşit meyveler, bir bisiklet, onlarca kemik misket, uzun kuyruklu kocaman bir uçurtma, bir maket uçak ve şu an aklıma gelmeyen ilginç ve güzel bir yığın şey... Malzemeler tamamlandığında heykeltıraş, ilk modelini, beyaz İran kedisini, masasının üzerine aldı, masadan ayrılmaması için kedinin önüne bir kap süt koydu ve eline gereçlerini alarak çalışmaya başladı. Bir mermeri kesti, biçti, yonttu, oydu, düzeltti ve sonunda ilk figürünü çıkardı. Eseri ile karşılaştırmak için **son bir kez kediye baktı ama kedi yerinde yoktu.** Atölyenin her yerini aradı fakat kediyi bulamadı. Hem yorulduğu hem de kaybedecek vakti olmadığı için kediyi aramaktan vazgeçti ve sıradaki objeye geçti. Önündeki mermer parçadan bir rüzgargülü heykeli çıktığında, kedinin başına gelen, rüzgargülünün de başına geldi. O da yoktu.

Heykeltıraş şaşkın, biraz da merak ve korku içinde üçüncü objenin, topacın heykelini yapmaya başladı. Sağ eliyle mermer topaca son şeklini verirken, sol eliyle topacı sıkıca tutuyordu. **Mermer topaç bittiğinde sol avucunu açtı, topacın yerinde yeller esiyordu.** Birkaç objenin heykelini daha yaptı ama sonuç hep aynıydı. Korku ve hayret içinde, önlüğünü çıkarıp koltuğuna yığıldı. Heykeltıraş, günün kalan kısmını, hiçbir iş yapmadan, koltuğunda öylece oturup düşünerek geçirdi. Büyük eseri için **heykelini yaptığı her şey kayboluyordu.** "Gerçekten bu böyle mi?" dedi, "Yoksa ben aklımı mı yitiriyorum?" Gecenin bir vaktinde kararını verdi: Sorunun cevabını bulmak için, herkesin bildiği, göz önünde olan ve kaybolduğu kolayca anlaşılabilir bir şeyin ya da kişinin heykelini yapacaktı. Ertesi sabah erkenden kalkıp işe koyuldu. Sehpanın üzerindeki gazete yığınının içinden, kimi sayfaları yırtıp ayırdı ve önünde duran kalın mermer sütunu kesip biçmeye başladı. İki gün neredeyse hiç ara vermeden çalıştı. Atölyede, **ülkenin başbakanının mermerden heykeli yükseldiğinde, heykeltıraş kıpırdayamayacak kadar yorgundu** ve kendini yatağına zor attı. Heykeltıraşın korktuğu şey oldu. Ertesi günün akşamında, ülkedeki tüm televizyon ve radyolardaki ilk haber, **başbakanın kaybolduğu haberi**ydi.

Üç gün boyunca heykeltıraş atölyesinde korku ve merakla gelişmeleri takip etti. Ne yakınları ne danışmanları ne de ülkenin istihbarat teşkilatı, başbakanın nerede olduğunu biliyordu. Üçüncü gün, kimi yorumcular, başbakanın kaçınılmış olabileceğini söylüyor. Kimileri yönetmekten sıkılıp kaçtığını ve artık olta balıkçılığı yapabileceğini ileri sürüyordu. Ülkede hafiften bir kargaşa baş göstermişti. Yetkililer tarafından tüm ülkede olağanüstü hâl ilan edildi. Bütün istihbarat ve güvenlik birimleri başbakanın kayboluşu ile ilgili bir ipucu aramaya başlamıştı. **Heykeltıraş, korkuya kapıldı ve eline büyükçe bir balyoz alıp iki gün boyunca emek verdiği heykeli birkaç dakika içinde yerle bir etti.** Sonra da gözlerini televizyon ekranına kilitleyip koltuğuna oturdu ve beklemeye başladı. Çok geçmeden haber sunucuları ekranda göründüler ve başbakanın bulunduğunu, sağlığının yerinde olduğunu fakat neden kaybolduğu ile ilgili hiçbir bilgilerinin olmadığını söylediler.

Heykeltıraş, zihnine üşüşen yüzlerce cevapsız sorunun hiç değilse birine cevap bulabilmek için ayağa kalktı, eline balyozu tekrar aldı ve büyük eseri için mermerden yaptığı kedi, rüzgârgülü ve topaç figürlerini kırıp parçaladı. **Masanın yanına geldiğinde gözleri fal taşı gibi açılmış, yüzü bembeyaz olmuştu.** Çünkü rüzgârgülü ve topaç masanın üzerinde duruyor, kedi ise altında mişil mişil uyuyordu. İnanması güç bir durumdu ama tastamam böyleydi. Bir kişinin ya da nesnenin heykelini yaptığında aslı ortadan kayboluyor, heykelini ortadan kaldırdığında ise aslı tekrar ortaya çıkıyordu. Bu neden ve nasıl böyle oluyordu? Dahası **heykelini yaptığı şeyler ve kişiler, taştan cansız suretlerini bırakıp nereye gidiyorlardı?** Heykeltıraş günlerce bu sorularla yatıp kalktı ama küçücük bir cevap kırıntısı bile bulamadı. Sonunda bir yol ayırımına geldi: ya bu soruların cevabını hiçbir zaman alamayıp eserini bitirmeye çalışacak ya da heykelini yaptığı şeylere ve kişilere aslında ne olduğunu kendisi öğrenecekti. Heykeltıraş ikinci yolu seçti. **Büyükçe bir mermer sütunu atölyedeki boy aynasının önüne taşıdı ve aynaya bakarak heykelini yapmaya başladı.** Evet, heykeltıraşın hikâyesi burada bitiyor. O günden sonra kimse onu görmedi ve ondan bir haber alamadı. Çünkü kafası o kadar karışık ve bulacağı cevap için o kadar heyecanlıydı ki zavallı heykeltıraş, önemli bir ayrıntıyı ihmal etmişti: Heykelini ortadan kaldıracak kimsesi yoktu ve bunu yapması için bir komşusunu tembillemeyi de unutmuştu.

YAZARIN NOTU: Kendisini pek de sevmeyen komşuları, bir gün heykeltıraşın heykelini kırabilirler ve kahramanımız dönüp aslında ne olduğunu bize anlatabilir, diye düşünebilirsiniz. Ama sanırım bu hiç olmayacak. Çünkü heykeltıraş kaybolduktan sonra, o kadar ünlendi, diğer eserleri ile birlikte kendi heykeli o kadar değerlendi ki şimdi her biri, ülkedeki ve dünyadaki en önemli müzelerde sergileniyor. Çok değerli oldukları için de büyük güvenlik önlemleri içinde, titizlikle korunuyorlar. Yani heykelinin kırılması ve heykeltıraşın geri dönmesi neredeyse imkânsız gibi...

Neslihan ve Dudu Nine

Yazan: Berna KAYRA
Çizen: Tuba KOYUNCU

Müzik öğretmenimiz, Yaşlılar Haftası'nda, hepimizi huzurevi'ne götürdü. Koroda şarkı söyleyen çocukların dışındakilerin hepsi birer enstrüman çalacaklardı. Ben flüt çalan öğrencilerdendim.

Konser bitiminde Dudu Nine ile tanıştı Neslihan. Dudu Nine, ağzının iki ucu hep yukarı doğru kıvrık olduğu için yüzünden gülümsemesi eksik olmayan tonton bir nineydi. Dokuz senedir huzurevi'ndeymiş. Dokuz senede kimse görmeye gelmemiş. Çünkü kimsesi yokmuş onun. Neslihan bunları konser sonrası sohbette öğrendi Dudu Nine'den. Aslında asıl adım Müşerref. Ama herkese baldan tatlı hikayeler anlattığımı söyleyerek Dudu ismini koydu huzurevi sakinleri. Ben de bu ismi benimsedim. Arada sırada bana gelip o güzel flütünle bir şeyler çalarsan ben de sana hikayeler anlatırım.

Neymiş şu küçük kutunun adı anlayamadım. Aman neyse ne, müzik kutusu işte. Aman Allah bin kere razı olsun bunu icat edenden. Artık bu sayede istediğim zaman dinleyebileceğim için çok mutluyum şarkılarımı. Türk sanat müziğinden anlayan da kalmadı artık. Şu televizyon kanallarında çalan şarkılardan bir şey anlamıyorum. Şu kasetlerden de hayır gelmiyor artık. Zaten kimse dinlemek de istemiyor bunları. Çok teşekkür ederim Neslihan. Çok işime yaradı bu müzikli minik kutu.

"Kumul kumul
tepecik
sular dolu
testicik"

"Yaz mevsimi
gelende
Kana kana içe
minicik."

Neslihan'ın, Dudu Nine ile buluşma günü gelmişti. Bugün onun çok hoşlanacağına emin olduğu bir sürprizi vardı. Bu sürpriz sayesinde artık Zeki Müren, Samime Sanay gibi sanatçıların müziklerini dinleyebilecekti. Bunu düşününce mutluluktan zıplaya zıplaya yürümeye

Dudu Nine, o hafta Neslihan'a bir tekerleme öğretti.